

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ОКОЛОВИЧ МАРТА ЄВГЕНІЇВНА

УДК 342.951:[352.07:711.4](477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор
Кузніченко Сергій Олександрович,
Інститут законодавства Верховної Ради України,
головний науковий співробітник.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Миколенко Олександр Іванович,
Економіко-правовий факультет
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова,
завідувач кафедри адміністративного та господарського права

кандидат юридичних наук

Беньковський Сергій Юрійович,
Південне територіальне управління Національної гвардії України,
начальник групи комплектування та проходження служби рядовим,
сержантським та старшинським складом відділу кадрів

Захист відбудеться 2 листопада 2018 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.884.04 в Одеському державному університеті внутрішніх справ за адресою: 65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1.

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Одеського державного університету внутрішніх справ за адресою: 65000, м. Одеса, пров. Сабанський, 4.

Автореферат розісланий 28 вересня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.М. Заєць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування обрання теми дослідження. Реформування основоположних принципів адміністративно-правового регулювання в Україні на сучасному етапі, процеси децентралізації, модифікації елементів механізму державного управління актуалізують дослідження різної правової діяльності органів місцевого самоврядування, у тому числі у сфері містобудування.

Неузгодженість окремих положень низки законів, направлених на регулювання містобудівної діяльності, невизначеність національних містобудівних стратегій з містобудівними планами місцевого самоврядування, відсутність єдиної злагодженої та ефективної системи адміністративного контролю та інші фактори приводять до протиправної стихійної забудови поселень, спотворення їхнього історичного вигляду. Разом з тим спостерігається:

Такий стан речей суттєво впливає на існуючі правовідносини у сфері правового регулювання містобудівної діяльності вітчизняними органами місцевого самоврядування та виявляє низку явних взаємопов'язаних недоліків, а саме: низький рівень правової підготовки суб'єктів, які у складі органів місцевого самоврядування залучені до процесу нормотворення; низьку якість підготовлених ними правових актів, направлених на регулювання містобудівної діяльності, пов'язану, у тому числі, з неправильним застосуванням норм матеріального права. Перелічені проблемні питання потребують сьогодні відповідної уваги зі сторони науковців та практиків, однак вітчизняна наука адміністративного права за останню чверть століття не представлена науковими дослідженнями, присвяченими саме адміністративно-правовому регулюванню містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування.

Зауважимо, що вітчизняні наукові дослідження правового регулювання у містобудуванні в основному зосереджені на розв'язанні проблем діяльності органів державної виконавчої влади. Ці дослідження, як правило, розглядають цивільно-правові та господарсько-правові аспекти регулювання містобудування. Це обумовило невідкладну потребу не лише перегляду нормативно-правової бази регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності, а й глибокого аналізу теоретичних розробок у цьому напрямку адміністративно-правової науки, чинних відповідних нормативно-правових актів, адміністративної практики усіх органів публічної влади, а також виокремлення особливостей, притаманних як нормотворчій діяльності місцевого самоврядування, так і організаційно-правовим питанням, що стосуються сфери містобудівних правовідносин.

Усе це вказує на необхідність приведення нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування у сфері правового регулювання містобудівної діяльності, їх нормативно-правового та методичного

забезпечення, у відповідність з вимогами правових реалій сучасної України. Крім цього, актуальність обраної теми дослідження зумовлена:

- необхідністю створення ефективної системи адміністративно-правового регулювання містобудівною діяльністю в Україні, та визначенням місця органів місцевого самоврядування у цій системі;

- потребою у постійному розвитку теоретичних засад, які виступають основою для удосконалення законодавства в зазначеній галузі;

- необхідністю подальшого узгодження та деталізації норм права, що регулюють містобудівні відносини;

- потребою в доопрацюванні та невідкладному прийнятті Містобудівного кодексу України;

- необхідністю удосконалення містобудівних дозвільних процедур що здійснюються органами місцевого самоврядування.

Загальнотеоретичні питання дослідження базуються на працях основоположників науки адміністративного права С.С. Алексєєва, О. фон. Арнштедта, М.М. Белявського, В.М. Гессена, В.Ф. Дерюжинського, М.Д. Загряцкова, В.Г. Іозефі, О.Ф. Євтихієва, К.Е. Лейтхольда, С.О. Студенікіна та інших. На доробках сучасних учених адміністративістів та теоретиків права: В.Б. Авер'янова, М.О. Баймуратова, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, С.В. Ківалова, Н.І. Козюбри, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, В.В. Копейчикова, О.І. Миколенка, П.М. Рабіновича, О.Ф. Скакун, О.М. Якуби, Х.П. Ярмачі та інших.

Питання правового регулювання містобудівної діяльності органами державної влади висвітлювалось у працях О.М. Вінника, О.П. Віхрова, І.І. Банасевича, Г.М. Гриценка, І.О. Ізарової, Г.О. Лиска, В.М. Марчука А.В. Матвійчука, К.С. Мауленова, Р.С. Мельника, І.М. Миронець, О.О. Квасніцької, В.М. Коссака, В.Г. Олюхи, К.В. Пивоварова, Л.І. Радченка, В.О. Ромаська, С.В. Сенік, Г.В. Смолин, А.П. Ткача, А.Ф. Ткачука, Н.В. Трофуненко, В.А. Ціленка та інших. Серед зарубіжних дослідників проблем регулювання містобудівної діяльності присвятили свої наукові дослідження Н.В. Аракельян, І.Ю. Батурко, А.А. Боннер, І.Л. Брауде, С.О. Бурмистрова, В.Р. Вершинина, С.Р. Гладкіх, А.В. Гредасов, В.П. Гринев, Д.Ю. Жогов, Н.Н. Земєров, А.І. Оганов, С.А. Помещіков, Д.М. Ланцев, М.І. Москвін-Тарханов, В.І. Рімшин, Н.Л. Уласва, Н.І. Шевирова та інші. У наукових працях вищевказаних науковців досліджувались історико-теоретичні аспекти правового регулювання містобудівної діяльності, наводилась диференціація науково-методологічних підходів, аргументувались положення, за якими окремі аспекти регулювання містобудівної діяльності складають комплексну проблему, що повинна бути вирішена як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертація виконана з урахуванням: рекомендацій, визначених у п. 9 Резолюції 1862 (2012) Парламентської Асамблеї Ради Європи

«Функціонування демократичних інститутів в Україні» від 26.01.2012 щодо необхідності дотримання Україною зобов'язань перед Радою Європи; положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12.01.2015 №5/2015 та відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, на період до 2020 р., затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 №942.

Тематика дослідження узгоджується із планами науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Одеського державного університету внутрішніх справ на 2016 рік (пункт 3.2.7) та на 2017 рік (пункт 3.2.51).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол №2 від 25.09.2015).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є з'ясування, сутності і специфіки адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування та розробка науково обґрунтованих рекомендацій з удосконалення такого регулювання.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- з'ясувати сутність поняття «містобудівна діяльність» як адміністративно-правової категорії та дослідити його як об'єкт правового регулювання;

- розкрити поняття, зміст та особливості адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування в Україні;

- дослідити історію розвитку та становлення адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування;

- охарактеризувати систему нормативно-правових актів направлених на регулювання містобудівної діяльності;

- дослідити склад системи суб'єктів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності;

- з'ясувати сутність форм та засобів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування та окреслити їхню систему;

- визначити особливості заходів адміністративного примусу, що застосовуються органами місцевого самоврядування при регулюванні містобудівної діяльності;

- охарактеризувати зарубіжний досвід правового регулювання містобудівної діяльності муніципальними органами;

- визначити перспективні напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами публічної влади;

- виробити конкретні пропозиції та рекомендації щодо основних напрямів оптимізації організаційних та правових засад адміністративно-правового регулювання органами місцевого самоврядування України містобудівної діяльності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації є комплекс загальних та спеціальних методів пізнання, використання яких забезпечило достовірність висновків і можливість вирішення поставлених завдань та досягнення сформульованої мети.

Застосування діалектичного методу надало можливість виявити місце адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності у загальній правотворчій діяльності місцевого самоврядування (підрозділи 1.1, 2.1 та 2.2).

За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійно-категоріальний апарат діяльності органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудівної діяльності (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1 та 2.3).

Історичний метод забезпечив можливість виокремлення правових закономірностей становлення та розвитку інститутів правового регулювання містобудівної діяльності в Україні та за кордоном, дослідити організаційно-правові аспекти діяльності органів місцевого самоврядування як органів публічної влади, що здійснюють адміністративно-правове регулювання у містобудуванні (підрозділи 1.2 та 3.1).

Використання порівняльно-правового методу допомогло при проведенні комплексного порівняльно-правового аналізу організаційно-правових аспектів діяльності органів публічної влади в інших державах Європи (підрозділ 3.1), а методу системного аналізу – при порівнянні різних нормативно-правових актів, що регулюють організаційно-правові відносини у діяльності вітчизняних органів місцевого самоврядування при регулюванні містобудівної діяльності (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 2.2 та 2.3).

За допомогою догматичного методу проаналізовано зміст нормативного вітчизняного законодавства, актів органів місцевого самоврядування виявлено в них колізії, прогалини, корумпогенні чинники та інші негативні фактори, що знижують якість нормативно-правових актів (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2 та 3.2).

Метод теоретико-правового прогнозування надав можливість запропонувати перспективні форми правової поведінки органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудівної діяльності (підрозділи 2.2, 2.3 та 3.2).

При формулюванні емпіричної основи дослідження використовувались статистичні методи та метод анкетування (підрозділ 3.2).

Структурно-логічний метод та методи групування і класифікації застосовувались при дослідженні системи органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності, а також засобів адміністративно-правового регулювання, які

застосовуються органами місцевого самоврядування у досліджуваній сфері (підрозділи 1.3, 2.1 та 2.2).

Метод теоретико-правового моделювання було застосовано при підготовці пропозицій формулювання правових норм (підрозділи 1.1, 2.2, 2.3 та 3.2).

Зазначені вище методи дослідження використовувалися в комплексі, що забезпечило достовірність одержаних результатів наукового пошуку.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про основи містобудування», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про архітектурну діяльність», «Про будівельні норми», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», Земельний та Цивільний кодекси України, Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1.04.2014 №333-р., постанови Кабінету Міністрів України, локальні положення про органи Державного архітектурно-будівельного контролю, затверджені органами місцевого самоврядування, матеріальне та процесуальне законодавство різних держав, направлене на регулювання містобудівної діяльності.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, вітчизняні та зарубіжні наукові дослідження в галузі адміністративного права, узагальнення практики з питань нормативно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування України, держав Європейського Союзу та держав колишнього Союзу РСР, методологічні розробки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування стосовно регулювання містобудівної діяльності, практика судів України загальної та спеціалізованої юрисдикції, аналіз практичної діяльності інших органів, що здійснюють регуляторну діяльність у сфері містобудування, політико-правова публіцистика та довідкові видання, а також зведені дані опитування практичних працівників органів публічної влади та представників сфери містобудування: депутатів місцевих рад, службовців місцевого самоврядування, суддів, службовців Державної архітектурно-будівельної інспекції України, представників девелоперських компаній, самозайнятих суб'єктів містобудівної діяльності (архітекторів, інженерів будівельників, експертів та ін.).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є одним із перших досліджень, присвячених проблемним питанням адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування, та кандидатською дисертацією, у якій розглянуто організаційно-правові та регуляторні аспекти цих органів у сучасних умовах.

Основними положеннями, що обумовлюють наукову новизну та виносяться на захист, є такі:

уперше:

- сформульовано наукове визначення правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування;
- розкрито зміст поняття системи органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності;
- окреслено суб'єктний склад системи органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності;
- запропоновано визначення засобів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності.

удосконалено:

- теоретичне обґрунтування системи організаційних та правових питань діяльності органів місцевого самоврядування, що охоплює порядок прийняття ними локальних нормативно-правових актів, направлених на регулювання містобудівної діяльності (шляхом надання власного визначення окремих понять та авторської деталізації їхніх елементів);

- аргументацію пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства України шляхом закріплення у правовому акті на рівні закону режиму прийняття органами місцевого самоврядування актів нормативно-правового характеру;

- науково-теоретичні підходи щодо елементного складу системи засобів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування;

дістали подальшого розвитку:

- історико-правові наукові положення виникнення, розвитку та становлення механізмів та інститутів правового регулювання містобудівної діяльності в Україні;

- теоретичні напрацювання про адміністративний примус, що застосовуються органами місцевого самоврядування при здійсненні правового регулювання містобудівної діяльності;

- основні напрями удосконалення організаційно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування щодо адміністративно-правового регулювання містобудування;

- науково обґрунтовані аргументи щодо необхідності: а) упорядкування діяльності органів місцевого самоврядування в частині правового регулювання містобудування, підвищення професійного рівня та удосконалення системи гарантій якості їхньої нормотворчої діяльності; б) внесення змін до місцевих нормативно-правових актів, направлених на регулювання містобудівної діяльності (на сьогоднішній день); в) прийняття Містобудівного кодексу України (у найближчій перспективі).

У цілому новими є й інші висновки, пропозиції та рекомендації дисертанта, які виносяться на захист та мають значення для подальшого розвитку обраної проблематики дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що положення і висновки, рекомендації та пропозиції, зроблені у дослідженні, впроваджено та можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – для подальшого вивчення проблем організаційної та регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері містобудівних відносин (акт впровадження у науково-дослідну діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 9 липня 2018 року);

- у навчальному процесі – при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, лекцій, практичних і семінарських занять з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративна відповідальність» (акт впровадження у навчальний процес Одеського державного університету внутрішніх справ від 9 липня 2018 року).

- у правотворчості – для вдосконалення законодавства, що регулює організаційну та регуляторну діяльність органів місцевого самоврядування у сфері містобудування (акт впровадження у практичну діяльність Департаменту архітектури та розвитку містобудування Львівської обласної ради від 16 квітня 2018 року);

- у правозастосуванні – для удосконалення практичної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудівної діяльності, оптимізації їхньої організаційної діяльності.

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації положення, що складають її наукову новизну, розробив автор. У статті у співавторстві з О.В. Кузніченко частка автора становить 50%.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, доповідалися автором і були оприлюднені на науково-практичних конференціях «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (Запоріжжя, 27-28 січня 2017 р.), «Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (Дніпро, 3-4 лютого 2017 р.), «Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього» (Дніпро, 12-13 січня 2018 р.), «Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права» (Одеса, 23 лютого 2018 р.), «Проблемні питання правоохоронної та правозахисної діяльності в контексті євроінтеграційних тенденцій» (Одеса, 23 березня 2018 р.), а також на засіданнях кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ.

Публікації. Результати дослідження знайшли відображення в семи наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, одна з яких опублікована у міжнародному фаховому виданні, а також тезах п'яти наукових доповідей.

Особистий внесок здобувача в опублікованій праці у співавторстві [7] (див. список основних опублікованих праць за темою дисертації)

полягає в аналізі правового механізму державного архітектурно-будівельного контролю, що здійснюється місцевим самоврядуванням. Автору належить виконання аналітичної частини та участь у формуванні висновків.

Структура та обсяг дисертації. Відповідно до мети й завдань дослідження дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок. Список використаних джерел містить 438 найменувань і займає 43 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується вибір теми і актуальність дисертаційного дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, його методологічні засади, теоретична та емпірична бази, розкривається наукова новизна одержаних результатів і їх практичне значення, сформульовано основні положення, які виносяться на захист, наведено відомості стосовно їх апробації та опублікування.

Розділ 1. «Характеристика адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування в Україні», який складається з трьох підрозділів.

Підрозділ *1.1. «Поняття, зміст та особливості адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування»* присвячений сутності адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування, його місцю в системі правотворчої та правозастосовної діяльності місцевого самоврядування. Звертається увага на його особливу роль, як засобу забезпечення прав та законних інтересів осіб, територіальних громад та держави.

Подано авторське визначення поняття адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування.

З'ясовано, що адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності – це одна з основних функцій державного управління, яка делегована місцевому самоврядуванню, зміст якої полягає у сприянні реалізації державної містобудівної політики, забезпеченні дотримання вимог законодавства, державних будівельних норм і правил.

У підрозділі *1.2. «Історико-правовий аналіз законодавства у сфері містобудівної діяльності в Україні»* досліджено питання виникнення феномену правового регулювання містобудівної діяльності, його розвиток та становлення з давніх часів до сьогодення.

З'ясовано, що організаційно-правові форми управління містобудуванням своїм історичним корінням сягають у часи, коли управління будівельними процесами у перших організованих поселеннях які служили первісним людям, здійснювалось безпосередньо общиною.

Враховуючи особливості суспільного розвитку та практику нормотворення на певних історичних етапах, запропоновано систему періодизації правового регулювання містобудівної діяльності

Встановлено, що процес еволюції системи актів правового регулювання містобудівної діяльності можна визначити як трансформацію філософських бачень та вербальних (неписаних) інформаційних носіїв в писані норми права, що забезпечували соціальні, політичні, економічні, життєдіяльні потреби населення, з широкою диференціацією законоположень.

Підрозділ 1.3. *«Правова основа регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування»* присвячений дослідженню системи нормативно-правових актів, за допомогою яких забезпечується адміністративно-правове регулювання органами місцевого самоврядування України містобудівної діяльності.

Здійснено теоретичне обґрунтування системи організаційних та правових питань діяльності органів місцевого самоврядування, що охоплює порядок прийняття ними локальних нормативно-правових актів, направлених на регулювання містобудівної діяльності. Описано проблему низької якості статутів територіальних громад та декларативність наявних у них норм, спрямованих на регулювання містобудування.

Додаткова увага приділена актам, які приймаються органами місцевого самоврядування: рішення рад та їх виконавчих комітетів, а також нормативно-правові документи затверджені цими актами: положення, інструкції, правила тощо. Проведено авторську деталізацію елементів системи нормативно-правових актів, за допомогою яких забезпечується адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності.

Розділ 2. «Механізм адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. *«Система та повноваження органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудівної діяльності»* на прикладах управлінських актів органів місцевого самоврядування проаналізовано практику створення місцевими радами спеціальних органів містобудування та архітектури, архітектурно-містобудівних рад, органів державного архітектурно-будівельного контролю, служб містобудівного кадастру, комісій з питань самочинного будівництва та інших організаційних елементів, а також обсяг повноважень цих органів. Проаналізовано практику реалізації містобудівних повноважень сільськими, селищними та міськими радами, їхніми виконавчими комітетами, постійними комісіями місцевих рад, обсяги містобудівних повноважень цих органів. Особливу увагу присвячено питанню розмежування повноважень між місцевою радою, її виконавчим комітетом та іншими виконавчими органами ради, сільським, селищним, міським головою. На прикладах окремих положень місцевих нормативно-

правових актів, які покладають на органи місцевого самоврядування невластиві їм повноваження, описано колізії із Законами України «Про архітектурну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про місцеве самоврядування в Україні».

Деталізовано невідповідності повноважень окремих органів містобудівного контролю тому обсягу, який передбачений Постанови КМУ від 19.08.2015 №671 «Про деякі питання діяльності органів державного архітектурно-будівельного контролю».

Подано авторське визначення системи органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності.

У підрозділі 2.2. *«Форми та засоби адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування»* здійснено аналіз сутності юридичного інструментарію, за допомогою якого здійснюється адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності – засобів адміністративно-правового регулювання та їхніх форм. Проведено розмежування цих правових категорій. Подано авторське визначення понять «форма адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності» та «засоби адміністративно-правового регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності».

Доведено, що систему засобів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування становлять: генеральне планування, зонування територій (зонінг), детальне планування, встановлення містобудівних умов та обмежень, видача будівельного паспорта забудови земельної ділянки, видача дозволів на виконання будівельних робіт, затвердження проектної документації на будівництво об'єктів, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, здійснення державного контролю у сфері архітектурно-будівельної діяльності, видача індивідуальних актів управління та інші адміністративно-правові засоби.

У підрозділі 2.3. *«Адміністративний примус за містобудівні правопорушення, що застосовується органами місцевого самоврядування»* проведено загальнотеоретичне дослідження інституту адміністративного примусу у діяльності органів місцевого самоврядування з регулювання містобудування.

Обґрунтовано, що адміністративний примус у діяльності органів місцевого самоврядування є елементом системи регулювання містобудівної діяльності, який забезпечує дієвість механізму профілактики та усунень порушень містобудівного законодавства. Адміністративний примус, забезпечує: стійкість та надійність містобудівних відносин; гарантовану захищеність прав суб'єктів містобудівних відносин та їх чітку регламентацію; фактичне виконання суб'єктами містобудівних відносин юридичних обов'язків;

функціонування процедурного механізму, направленого на реалізацію суб'єктивних прав у сфері містобудування.

З'ясовано, що система засобів адміністративного примусу у сфері містобудування, що застосовуються органами місцевого самоврядування охоплює: перевірку документів; безперешкодний доступ до місць будівництва об'єктів та до об'єктів, які підлягають обов'язковому обстеженню; огляд об'єктів будівництва; анулювання (скасування) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт; видачу приписів органу архітектурно-будівельного контролю; адміністративне стягнення.

Розділ 3. «Напрямки розвитку адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування» включає два підрозділи.

У підрозділі 3.1. *«Зарубіжний досвід правового регулювання містобудівної діяльності муніципальними органами»* здійснено вибірковий аналіз зарубіжних механізмів правового регулювання містобудівної діяльності, зокрема: ФРН, Франції, Італії, Великої Британії, Польщі, Угорщини, Білорусі, Російської Федерації та Молдови. Порівняння європейських моделей муніципального регулювання містобудівної діяльності, їхнього генезису, структури та інших сторін дозволило сформулювати позицію, що органи архітектурно-будівельного контролю європейських держав не мають єдиного стандарту в своїй інституційній організації, однак у більшості органи архітектурно-будівельного контролю знаходяться в системі державної виконавчої влади.

Спостерігається різноманітність у організації контролю (нагляду) у сфері архітектурно-будівельної діяльності: 1) здійснюється виключно спеціалізованим органом державної виконавчої влади (Росія, Білорусь, Польща, Молдова); 2) здійснюється органами державної влади та приватними незалежним спеціалізованим суб'єктами (Австрія, Хорватія, Ісландія, Норвегія, Словенія, Чехія, Естонія, Норвегія, Іспанія, Швеція, Німеччина, Франція); 3) здійснюється страховими установами (Бельгія, Данія, Естонія, Франція, Ісландія, Ірландія, Іспанія).

З'ясовано, що містобудівне законодавство європейських держав має різний характер. Окремі держави (Російська Федерація, ФРН) кодифікували своє законодавство прийнявши містобудівні кодекси, у інших – правове регулювання містобудівної діяльності здійснюється системою нормативно-правових актів (Україна, Білорусь, Молдова, Польща, Британія та інші). Ефективність, стабільність та стійкість праворегуючих систем у містобудуванні досягається шляхом чіткої виписаності правових норм, забезпечення їхньої зрозумілості та мінімізації адміністративного розсуду.

У підрозділі 3.2. *«Напрямки вдосконалення адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності»* підтримано позицію інших дослідників про недосконалість містобудівного законодавства та

запропоновано шляхи його покращення, серед яких є прийняття Містобудівного кодексу України та передбачення у ньому норм направлених на забезпечення прозорості містобудівного регулювання, зменшення коруптогенних норм, запровадження інституту обов'язкового страхування професійної діяльності архітекторів, проєктувальників та підрядників, що забезпечить мінімізацію негативних наслідків проєктувальних та розрахункових помилок при складанні проєктно-технічної документації.

Обґрунтовано потребу відновлення законодавчого положення про право територіальних громад розробляти місцеві та регіональні правила регулювання забудови, яке було вилучено із набранням чинності Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності». А також потребу прийняття закону направленого на регулювання процедур прийняття органами місцевого самоврядування нормативно-правових актів, який сприятиме покращенню якості нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудування.

Додаткову увагу присвячено проблемі нормативного обмеження практики встановлення сервітутів без відведення земельних ділянок.

ВИСНОВКИ

Унаслідок проведеного дослідження вперше у вітчизняній адміністративно-правовій науці визначено поняття, сутність та особливості адміністративно-правового регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності, а також охарактеризовано специфічні риси та нормативно-правову базу здійснення. З урахуванням цього сформульовано ряд наукових положень, висновків, пропозицій та практичних рекомендацій з удосконалення правового забезпечення та правозастосовної практики органів місцевого самоврядування у сфері регулювання містобудівної діяльності. Основні з них наведено нижче.

1. Містобудівна діяльність (містобудування) – це діяльність по формуванню і перетворенню середовища поселень (житлового, виробничого, інших його видів), виходячи з інтересів населення, перспектив соціально-економічного розвитку, місцевих особливостей, з метою забезпечення сприятливих умов проживання, обмеження шкідливого впливу господарської та інших видів діяльності на навколишнє середовище містобудівними засобами, поліпшення екологічної ситуації, розвитку інженерної інфраструктури, формування естетичного життєвого простору населення, що у більш загальному вигляді можна охарактеризувати як організацію найбільш сприятливого середовища життя людей.

Предметом містобудівної діяльності на місцевому та регіональному рівнях є територіальна організація розселення, планування та забудова поселень (населених пунктів), їхній стійкий розвиток, збереження і захист

історико-культурної спадщини, охоронних зон, пам'яток містобудування, архітектури, монументального мистецтва, природно-ландшафтних комплексів та інших цінних у містобудівному відношенні об'єктів.

Містобудівна діяльність за своєю організаційно-правовою природою є полісуб'єктним явищем, зміст якої характеризується локальним вирішенням, у вигляді створення об'єктів містобудування (архітектури, ландшафтного дизайну тощо), що в основному здійснюється на територіях місцевих територіальних громад, зазвичай у їхніх інтересах та для забезпечення життєвих потреб як громад у цілому, так і її членів та референтних груп.

2. Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування – це система дій та операцій, які здійснюються органами місцевого самоврядування у встановлених формах за допомогою певних методів та з використанням правових засобів, спрямованих на забезпечення цілеспрямованої діяльності суб'єктів містобудівних правовідносин з організації найбільш сприятливого простору для життя людей.

3. Процес еволюції системи актів правового регулювання містобудівної діяльності можна визначити як трансформацію філософських бачень та вербальних (неписаних) інформаційних носіїв в писані норми права, що забезпечували соціальні, політичні, економічні, життєдіяльні потреби населення, з широкою диференціацією містобудівних законоположень.

4. До системи нормативно-правових актів, що забезпечують адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування України, поряд із Конституцією України, законами України та підзаконними актами, входять акти, що приймаються органами місцевого самоврядування: рішення рад та їх виконавчих комітетів, а також нормативно-правові документи затверджені цими актами: порядки, положення, інструкції, правила тощо.

Під час розробки нормативно-правових актів, направлених на правове регулювання містобудівної діяльності, органи місцевого самоврядування застосовують різні правила нормотворчої техніки, що обумовлює різницю цих актів між собою за структурою та змістовним наповненням. Зокрема, при розробці положень про органи архітектурно-будівельного контролю зауважуються непоодинокі випадки відхилення від затвердженої Кабінетом Міністрів України форми нормативно-правового акту, не включення у їхні тексти обов'язкових правових норм.

5. Системою органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності, є сукупність організаційно самостійних елементів системи місцевого самоврядування, утворених у встановленому законом порядку для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування, наділених з цією метою відповідними владними повноваженнями, направленими на регулювання містобудівної

діяльності, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідних територіальних громад.

Система органів місцевого самоврядування, що здійснюють регулювання містобудівної діяльності, включає: обласні та районні ради; сільські, селищні та міські ради; виконавчі комітети сільських, селищних, міських, районних у містах рад; органи державного архітектурно-будівельного контролю, створені міськими, селищними та сільськими радами; служби містобудівного кадастру, сільські, селищні, міські голови; постійні депутатські комісії міських, селищних, сільських рад з питань містобудівної діяльності; комісії з питань самочинного будівництва та інші утворені відповідно до законодавства організаційні елементи.

6. Засобами адміністративно-правового регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності є однорідні за своїм характером та правовою природою групи адміністративних дій, які виступають інструментами для забезпечення органами місцевого самоврядування містобудівних завдань.

Систему засобів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування становлять: генеральне планування, зонування територій (зонінг), детальне планування, встановлення містобудівних умов та обмежень, видача будівельного паспорта забудови земельної ділянки, видача дозволів на виконання будівельних робіт, затвердження проектної документації на будівництво об'єктів, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, здійснення державного контролю у сфері архітектурно-будівельної діяльності, видача індивідуальних актів управління тощо.

Під формою адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності слід розуміти зовнішній прояв управлінської діяльності органів місцевого самоврядування у межах, наданих їм повноважень, яка здійснюється з метою впорядкування містобудівної діяльності.

7. Адміністративний примус у діяльності органів місцевого самоврядування є елементом системи регулювання містобудівної діяльності, який забезпечує дієвість механізму профілактики та усунєнь порушень містобудівного законодавства. Система засобів адміністративного примусу у сфері містобудування, що застосовуються органами місцевого самоврядування, охоплює: перевірку документів; безперешкодний доступ до місць будівництва об'єктів та до об'єктів, які підлягають обов'язковому обстеженню; огляд об'єктів будівництва; анулювання (скасування) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт; видачу приписів органу архітектурно-будівельного контролю; адміністративне стягнення.

8. Правове регулювання містобудівної діяльності муніципальними органами у державах Європи не є тотожними, а характеризуються певними особливостями: в одних – регулювання здійснюється кодифікованими правовими актами, в інших – низкою окремих законів.

Органи архітектурно-будівельного контролю європейських держав не мають єдиного стандарту в своїй інституційній організації, однак у переважній більшості органи архітектурно-будівельного контролю знаходяться в системі державної виконавчої влади. В окремих державах інститут архітектурно-будівельного контролю стоїть поза державними та муніципальними системами, а здійснюється недержавними самоврядними організаціями. Стійкість праворегулюючих систем у містобудуванні досягається шляхом чіткої виписаності правових норм, забезпечення їхньої зрозумілості та мінімізації адміністративного розсуду.

9. У частині законотворчої діяльності вважається за необхідне:

а) до прийняття Містобудівного кодексу України ч.1 ст.25 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» викласти в наступній редакції:

«1. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, встановлюється місцевими правилами регулювання забудови – нормативно-правовими актами органів місцевого самоврядування, прийнятих відповідно до законодавства та генеральних планів.

Порядок розроблення місцевих правил регулювання забудови, їх склад та зміст визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування».

У процесі розробки проекту Містобудівного кодексу України включити таку норму у його текст.

б) прийняти Містобудівний кодекс України, у якому:

- передбачити норми обов'язкового страхування професійної діяльності архітекторів, проєктувальників та підрядників, чим забезпечити мінімізацію негативних наслідків проєктувальних, розрахункових та будівельних помилок допущених суб'єктами містобудування при складанні проєктно-технічної документації та виконанні будівельних робіт;

- надати територіальним громадам право розробляти місцеві та регіональні правила регулювання забудови;

- визначити інститут громадських слухань з питань регулювання містобудівної діяльності обов'язковим інститутом місцевого самоврядування, який не лише сприяє (як це визначає чинне законодавство), а забезпечує злагоджене й ефективне функціонування системи регулювання містобудівної діяльності на місцевому рівні;

- надати органам архітектурно-будівельного контролю повноваження щодо здійснення контролю лише в рамках дотримання забудовниками законності прав проведення будівництва, а у кінцевому результаті, при прийнятті об'єкту в експлуатацію, перевірки юридичних даних та геометричних параметрів об'єкту;

- повноваження нагляду за будівництвом підрядником об'єкту надати проектувальнику із застрахованою цивільною відповідальністю за прийняття проектувальних рішень;

б) прийняти Концепцію публічного управління в галузі будівництва, ключовими правовими засадами якої є: відкритий містобудівний кадастр, інтегрований із земельним кадастром, публічність усієї дозвільної документації у будівництві, обов'язкове страхування об'єктів та відповідальності проєктантів будівництва. Реалізація Концепції сприятиме удосконаленню процесів управління галуззю, спрощенню та прискоренню дозвільних процедур у будівництві, зменшенню корупційних ризиків, покращенню інвестиційного клімату;

в) прийняти Закон України «Про нормативно-правові акти», направлений на регулювання нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування, у якому слід виписати основні принципи та процедуру прийняття органами місцевого самоврядування нормативно-правових актів.

10.3 метою усунення прогалин у правовому регулюванні запобігання зловживань застосування інституту перевірки у містобудівній діяльності, вдосконалення правового регулювання процедур її проведення та вирішення проблем нормативної невизначеності з цих питань, запропоновано доповнити ч.3 ст.4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» наступними абзацами:

«Планові та позапланові заходи здійснюються в робочий час суб'єкта господарювання, встановлений його правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Якщо законодавством України для суб'єкта містобудівної діяльності не передбачено обов'язку встановлювати правила внутрішнього трудового розпорядку, то планові та позапланові перевірки здійснюються в денний час з 9 години до 20 години».

У процесі розробки проекту Містобудівного кодексу України включити таку норму у його текст.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Шильник М.Є. Сутність поняття «адміністративне регулювання іноземного інвестування». *Право.ua*. 2015. №2. С.58-63.

2. Шильник М.Є. Колізійні питання створення архітектурно-містобудівних рад. *Право.ua*. 2016. №1. С.64-67.

3. Околович М.Є. Історичні аспекти містобудівного нормотворення в Україні: античні часи – XIX століття. *Європейські перспективи*. 2017. №1. С. 37-44.

4. Околович М.Є. Практика формулювання дефініцій «адреса», «будівельна адреса», «поштова адреса» у правових актах управління містобудівною діяльністю. *Право.ua*. 2017. №1. С.105-111.

5. Околович М.Є. До дискусії з приводу містобудівних повноважень органів місцевого самоврядування. *Suprematia dreptului*. 2017. №4. С.110-115.

6. Околович М.Є. Проблеми використання правочинів при вирішенні окремих містобудівних питань. *Наше право*. 2017. №2. С.100-106.

7. Кузніченко О.В., Околович М.Є. Державний архітектурно-будівельний контроль як засіб регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. №1. С.61-64.

8. Околович М.Є. Архітектурно-містобудівна рада в системі органів управління містобудівною діяльністю. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 27-28 січня 2017 р.* Запоріжжя: Істина, 2017. С.45-49.

9. Околович М.Є. Містобудівне нормотворення в Україні в «Австро-Угорський» історичний період. *Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 3-4 лютого 2017 р.* Дніпро: Правовий світ, 2017. С.50-53.

10. Околович М.Є. Проблеми формування окремих елементів понятійного апарату у правовому регулюванні містобудівної діяльності. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.)*. Харків: нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С.247-251.

11. Околович М.Є. Аналіз джерел середньовічного містобудівного права на території України-Русі. *Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції м. Одеса, 23 лютого 2018 р.* / За заг. ред. В.П. Маковія, О.Л. Зайцева. Одеса, ОДУВС, 2018. С.130-132.

12. Околович М.Є. Співвідношення понять «населений пункт» та «поселення» у правовому регулюванні містобудівної діяльності. *Проблемні питання правоохоронної та правозахисної діяльності в контексті євроінтеграційних тенденцій : матеріали наук.-практ. конф., м. Одеса, 29 березня 2018 р.* / редкол. В.П. Маковій, та ін. Одеса, ОДУВС, 2018. С.177-181.

АНОТАЦІЯ

Околович М.Є. Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2018.

Дисертацію присвячено теоретичним та практичним проблемам адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування. Здійснено аналіз суб'єктів адміністративно-правового регулювання містобудівної діяльності органами системи місцевого самоврядування, способів та методів правового регулювання. Охарактеризовано історичні етапи виникнення, розвитку та становлення феномену правового регулювання містобудівної діяльності.

Досліджено систему нормативно-правових актів, які забезпечують адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування, здійснено аналіз повноважень органів місцевого самоврядування у цій сфері, окреслено систему цих суб'єктів. Піддано аналізу засоби адміністративно-правового регулювання сфери містобудування органами місцевого самоврядування, у тому числі елементи системи засобів адміністративного примусу.

Проаналізовано європейські моделі муніципального регулювання містобудівною діяльністю, їхній генезис, становлення організаційно-правових форм.

Подано пропозиції щодо удосконалення нормативно-правових актів, направлених на адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності та нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: містобудування, містобудівна діяльність, архітектурна діяльність, адміністративно-правове регулювання, адміністративний примус, органи місцевого самоврядування, архітектурно-будівельний контроль, містобудівний кодекс.

АННОТАЦІЯ

Околович М.Е. **Административно-правовое регулирование градостроительной деятельности органами местного самоуправления.** – *Квалификационная научная работа на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Одесский государственный университет внутренних дел. – Одесса, 2018.

Диссертация посвящена теоретическим и практическим проблемам административно-правового регулирования градостроительной деятельности органами местного самоуправления Украины. Осуществлен анализ субъектов административно-правового регулирования градостроительной деятельности органами системы местного самоуправления, способов и методов правового регулирования. Охарактеризованы исторические этапы возникновения, развития и становления феномена правового регулирования градостроительной деятельности.

Исследована система нормативно-правовых актов, обеспечивающих административно-правовое регулирование градостроительной деятельности

органами местного самоуправления, осуществлен анализ полномочий органов местного самоуправления в этой сфере, определена система этих субъектов. Подвергнуты анализу средства административно-правового регулирования сферы градостроительства органами местного самоуправления, в том числе элементы системы мер административного принуждения.

Доказано, что административно-правовое регулирование органами местного самоуправления градостроительной деятельности – это однородные по своему характеру и правовой природе группы административных действий, которые выступают инструментами для обеспечения местным самоуправлением градостроительных задач.

В исследовании института административного принуждения в правовом регулировании градостроительства местным самоуправлением, сделан вывод, что он является элементом системы регулирования градостроительной деятельности, обеспечивает действенность механизма профилактики и устранения нарушений градостроительного законодательства. Этот институт охватывает: проверку документов; беспрепятственный доступ к местам строительства и к объектам, которые подлежат обязательному обследованию; осмотр объектов строительства; аннулирования (отмены) документов, дающих право на выполнение подготовительных и строительных работ; выдачу предписаний органа архитектурно-строительного контроля; административное взыскание.

Проанализированы европейские модели муниципального регулирования градостроительной деятельности, их генезис, становление организационно-правовых форм.

Сформулированы предложения по уточнению ряда нормативных актов, регулирующих административно-правовое регулирование градостроительной деятельности, научно обоснована целесообразность принятия Градостроительного кодекса Украины и нормативно-правового акта направленного на регулирование процедур нормотворческой деятельности органов местного самоуправления.

Обоснована целесообразность принятия Градостроительного кодекса Украины и Концепции публичного управления в области строительства, а также нормативно-правовых актов, регулирующих процедуры нормотворческой деятельности местного самоуправления.

Ключевые слова: градостроительство, градостроительная деятельность, архитектурная деятельность, административно-правовое регулирование, административное принуждение, органы местного самоуправления, архитектурно-строительный контроль, градостроительный кодекс.

SUMMARY

Okolovych M. Administrative and legal regulation of urban planning by the municipalities. – Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

A Thesis to obtain Scientific Degree of the Candidate of Legal Sciences (PhD) in specialization 21.00.07 – administrative law and procedure; financial law; information law”. – Odessa State University of Internal Affairs, Odessa, 2018.

The thesis is devoted to theoretical and practical problems of administrative-legal regulation of urban development activities by the local self-government bodies and the content of this legal phenomenon. Based on the theory of administrative law, national and foreign legislation, and the results of administrative practice of Ukrainian municipalities the essence of the notion of “town planning activities” as the category of the administrative law is defined. The scientific definition of the urban planning legal regulation by the municipalities has been formulated.

A historical analysis of the town planning legislation has been carried out which proves that the evolution of the legislation system of urban planning can be defined as the transformation of philosophical ideas and verbal (unwritten) information carriers into the written norms of law that would enforce social, political, economic, vital needs of the population, with a wide differentiation of city-planning regulations.

The research of the legal basis of urban development regulation by the municipalities made it possible to define the system of legal acts that provide administrative and legal regulation of urban development activities by the local self-government bodies of Ukraine. While drafting legal acts regulating urban planning, municipalities apply different rules of normative engineering which determine the difference between these acts according to their structure and content.

Administrative coercion in the legal regulation of urban planning on the local level has been analyzed. It has been proved that it is an element of the system of urban regulation, which ensures the effectiveness of the prevention mechanism and elimination of violations of urban planning legislation. The system of administrative coercion in this field has been described.

European models of municipal regulation of city development has been analyzed, as well as the genesis and the formation of administrative forms.

In order to improve the legal regulation of the procedures for conducting inspections in the sphere of urban development, amendments to the respective legislation were proposed and the expediency of adoption of the Urban Planning Code of Ukraine and the Concept of Public Administration in the field of construction is substantiated along with legislation aimed at regulation of norm-setting activities of municipalities which would contribute to the quality of their legal acts, including the field of urban planning regulation.

Keywords: urban planning, urban planning activities, architectural activities, administrative and legal regulation, administrative coercion, local self-government bodies, architectural and building control, urban planning code.

Підписано до друку 20.09.2018. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times New Roman». Друк цифровий. Ум. друк. арк. 1,0.
Наклад 100 прим.
Видавництво ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.
тел. 0487431393; 0949464393 email – 7431393@gmail.com